

การเกิดประชาคมอาเซียนกับการศึกษาของประเทศไทย (๑๒)

ช่วงเวลาจากนี้ไปประมาณ ๓ ปี ในปี พ.ศ.๒๕๕๘ หลายท่านคงทราบดีว่าเป็นเวลาที่ประชาคมอาเซียนจะเริ่มก่อตั้งอย่างเป็นทางการเป็นร่างที่ชัดเจน ซึ่งการศึกษาจะมีบทบาทสำคัญในการสร้างประชาคมอาเซียน โดยในแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC Blueprint) ได้กำหนดให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นเป้าหมายสำคัญอันดับแรกในการเสริมสร้างวิถีชีวิตที่ดีของประชากรในภูมิภาค ด้วยความให้ความสำคัญกับการศึกษาและการสร้างโอกาสทางการศึกษา การลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการเรียนรู้ตลอดชีวิต การส่งเสริมการจ้างงานที่เหมาะสม การส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศ การอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเชิงประยุกต์

สำหรับการเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาของภาคส่วนอุดมศึกษา ในขณะนี้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้มีการจัดทำนโยบาย ยุทธศาสตร์เพื่อเตรียมการรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนในอีก ๓ ปีข้างหน้า โดยได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์ แนวทางการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนสำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๑ ซึ่งยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้มีการเผยแพร่ในวงกว้างไปยังสถาบันอุดมศึกษา ทั้งส่วนที่เป็นมหาวิทยาลัย สถาบันวิทยาลัย ทั้งที่เป็นส่วนราชการ และสถาบันการศึกษาเอกชน เพื่อที่จะได้นำยุทธศาสตร์และแนวทางการเตรียมความพร้อมนี้ ไปสู่การปฏิบัติต่อไป และในหลายปีที่ผ่านมากิจกรรมสำหรับรองรับการเตรียมความพร้อมนี้ ได้มีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการกระตุ้นการเรียนรู้ในเรื่องของอาเซียน ในระดับของนักศึกษา ครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่ ในมหาวิทยาลัย โดยมีการจัดกิจกรรมต่างๆ อาทิ การแนะนำในเรื่องของการจัดเตรียมความรู้ในเรื่องอาเซียน การจัดทำหลักสูตรในเรื่องของอาเซียนศึกษา ทั้งในระดับที่เป็นส่วนของปริญญาตรี จนกระทั่งถึงการเตรียมความพร้อมในบางสถาบันที่จะมีการจัดเตรียมการสอนในระดับของปริญญาเอก ทั้งนี้ ทางสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษากำลังรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อจะนำเผยแพร่สู่สาธารณชนให้ทราบอย่างเป็นทางการต่อไป

การเตรียมความพร้อมในส่วนของสถาบันอุดมศึกษาไม่ได้เตรียมความพร้อมในเรื่องของการจัดหลักสูตร การเตรียมพร้อมในเรื่องของการให้ความรู้เท่านั้น **ประเด็นที่สำคัญในปัจจุบัน คือ การเตรียมความพร้อมของบัณฑิตที่จะจบจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนต่อไป โดยจะต้องเตรียมความพร้อมของบัณฑิตที่จะทำงานในอนาคตแบบสังคมพหุวัฒนธรรม ในสังคมที่แตกต่างไปจากเดิม ในสังคมที่มีความหลากหลายของกลุ่มคนที่มาทำงานร่วม** ในระยะเวลาที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้มีการสื่อสารข้อมูลต่างๆ เหล่านี้ให้กับสถาบันต่างๆ ทราบอย่างเป็นทางการ ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดทำหลักสูตร การจัดเตรียมความพร้อม ทั้งในส่วนที่เป็นบุคลากรของสถาบันการศึกษา ในส่วนที่เป็นนิสิตนักศึกษา และบัณฑิตที่จะจบออกไปจากสถาบันอุดมศึกษานั้น จะต้องได้รับความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาในทุกระดับ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาถึงแม้จะมีการจัดทำยุทธศาสตร์ การจัดทำแนวทาง แต่จะเป็นการจัดทำในลักษณะที่เป็นการเตรียมความพร้อมและสนับสนุนในเชิงนโยบาย ซึ่งเท่าที่ผ่านมากิจกรรมต่างๆ ที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาให้การสนับสนุน ได้แก่ การสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนนักศึกษา ทั้งในระดับปริญญาตรีหรือระดับที่สูงกว่า โดยมีการจัดทำโครงการที่จะให้นักศึกษาได้มีโอกาสศึกษาในสถาบันการศึกษาในต่างประเทศในกรอบของอาเซียน เป็นระยะเวลา ๑ ภาคการศึกษา พร้อมกันนั้นก็มีการถ่ายโอนหน่วยกิตกลับมายังสถาบันการศึกษาในหลักสูตรที่ตัวเองศึกษาอยู่ด้วย การจัดโครงการในลักษณะนี้จะเป็นการช่วยส่งเสริมเพื่อที่จะให้นักศึกษาได้เห็นโลกที่กว้างขึ้นในบริบทของอาเซียน ไม่ใช่ในบริบทของประเทศไทยเท่านั้น ข้อมูลที่ได้กลับมาจากการที่นักศึกษาไปร่วมกิจกรรมเหล่านี้ล้วนแล้วแต่แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมต่างๆ เหล่านี้เป็นประโยชน์ไม่เฉพาะโดยตรงต่อนักศึกษาเท่านั้น แต่ยังเป็นประโยชน์โดยตรงต่อสถาบันในเรื่องของการนำข้อมูลที่นักศึกษากลับมาแจ้งยังสถาบันเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรต่างๆ ของมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อสถาบันการศึกษาจะได้มีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้อง ทันสมัย และเป็นการเพิ่มคุณภาพให้กับบัณฑิตไทยที่จะจบออกไป นอกจากนี้ นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการยังสามารถมีเครือข่ายเพื่อนที่เป็นนักศึกษาด้วยกันในเวทีของอาเซียนต่อไป ซึ่งจะช่วยให้ นักศึกษาสามารถทำงานในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเพื่อนต่างประเทศ ทำให้สังคมในโลกของนักศึกษาแคบลง จนสามารถเชื่อมโยงกับนักศึกษาที่เป็นคนต่างชาติได้ดีขึ้น นี่คือประเด็นสำคัญที่จะสร้างเยาวชนไทยรุ่นใหม่ให้เกิดภาวะความเป็นผู้นำได้ เพราะว่าการที่เรียนรู้มากขึ้น การที่ได้เห็นสิ่งต่างๆ มากขึ้น จะทำให้บัณฑิตเหล่านี้มีแนวคิดที่กว้างไกลมากขึ้น มีเพื่อนที่อยู่ต่างประเทศมากขึ้น การทำงานในอนาคตก็จะเป็นไปได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญที่สุดบุคคลเหล่านี้คืออนาคต คือผู้นำของประเทศในกลุ่มอาเซียนในอนาคตต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษายังได้ผลักดันให้สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ให้มีการจัดทำหลักสูตรร่วม โดยเฉพาะกับมหาวิทยาลัยในกลุ่มอาเซียน โดยจะมีการพัฒนาหลักสูตรเหล่านี้เพื่อเอื้อให้เกิดการเรียนการสอนข้ามมหาวิทยาลัย ข้ามประเทศต่อไปได้ การจัดทำหลักสูตรเหล่านี้จะช่วยให้นักศึกษาสามารถมีเครือข่ายของมหาวิทยาลัยที่ร่วมกันพัฒนาเชิงคุณภาพของหลักสูตร ของอาจารย์ ของนักวิจัย ของนักศึกษาด้วยกัน ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

นอกจากการจัดทำหลักสูตรหรือโครงการต่างๆ แล้ว สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษายังมีกิจกรรม/โครงการที่จะเพิ่มทักษะการเรียนรู้เรื่องอาเซียนให้กับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน การสอนภาษาอังกฤษ การเรียนรู้วัฒนธรรมต่างๆ เพื่อให้บัณฑิตที่จบออกมาสามารถทำงานได้ในสังคมพหุวัฒนธรรมที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ กิจกรรมเหล่านี้จะเป็นไปตามความต้องการ ตามวัตถุประสงค์ของสถาบันการศึกษาต่างๆ ที่สามารถส่งโครงการเข้ามายังสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาให้พิจารณาในการให้การสนับสนุนต่อไป การจัดกิจกรรมเหล่านี้เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อสอดคล้องกับบริบท ความต้องการของมหาวิทยาลัย ของพื้นที่อย่างแท้จริง ไม่ได้เป็นการกำหนดกิจกรรมหรือโครงการไปจากส่วนกลาง เพราะฉะนั้นกิจกรรมเหล่านี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเห็นว่าน่าจะมีส่วนส่งเสริม สนับสนุน พัฒนากิจกรรมเพื่อส่งเสริมในเรื่องของการเรียนรู้เรื่องอาเซียนให้กับเยาวชน อาจารย์ และบุคลากรของมหาวิทยาลัย อย่างเป็นระบบต่อไป

สำหรับประเด็นเรื่องของคุณภาพ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษามีความร่วมมือใกล้ชิดกับกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับอุดมศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ๑๐ ประเทศ โดยมีการประชุมอย่างไม่เป็นทางการที่เป็นประเทศคู่เจรจาอย่างต่อเนื่อง ในปัจจุบัน ได้มีการจัดทำการประชุมอย่างไม่เป็นทางการในหลายประเทศ ซึ่งที่ผ่านมามีความก้าวหน้า มีการแลกเปลี่ยนบุคลากร เช่น ประเทศอินโดนีเซีย โดยกระทรวงศึกษา ในส่วนของอุดมศึกษาได้มีการส่งข้าราชการในสังกัดของอุดมศึกษามาดูงาน มาเรียนรู้การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ได้มีการทำความรู้จัก เข้าใจกันเพื่อที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูล ความใกล้ชิดต่อไปในอนาคต ในทำนองเดียวกันประเทศไทยก็ส่งบุคลากรในส่วนของอุดมศึกษาไปยังประเทศต่างๆ ในลักษณะเดียวกัน เพื่อให้เรียนรู้ระบบ ทำความคุ้นเคย เชื่อว่าต่อไปในอนาคตการทำงานจะมีความร่วมมืออย่างใกล้ชิด เป็นรูปธรรมมากขึ้น การดำเนินงานต่างๆ สำหรับการพัฒนาอุดมศึกษาในกรอบของอาเซียนก็จะเป็นไปได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ที่ผ่านมาการดำเนินงานในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้มีกิจกรรมอย่างหลากหลาย ครอบคลุมในทุกระดับ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจะนำเผยแพร่อย่างเป็นระบบให้ทุกสถาบันได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันว่ามีกิจกรรมอะไรบ้างที่ได้ดำเนินการไปและเกิดประโยชน์อย่างไร เพื่อร่วมกันพัฒนากิจกรรมในการเตรียมนิสิต นักศึกษา บัณฑิต และบุคลากรของไทย ก้าวสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างแข็งแกร่งต่อไป

